

Գարսիական Ըմբեր

ԹԻԻ 21

23 (11 ՄԱՅԻՍԻ)

1853

ԲՈՂԱՆԴԱՅԻՆ ԹԻՒՆ

ԱՐԱՐԻՔ. Պրուշի թագաւորն ու իր պատուիրէն եղած հանդէսները: Բնագիտի թագաւորին դարձն վախճանը: Աւելաւոր:

ԿԱՆԱԿԱ. Կայսեր ու կայսրուհին ճամբորդութեան իտար: Ամերիկայի գնալան: Ընթերցանութիւն մը: Արժեքի լուր: Ընդգծում: Նշանակաւ կայսրուհին մը բանտարկուելն ու ազատելը: Ցեղային մէջ արտաբանի հանդէս: Ամերիկայի գործաւորաց բանտարկեցը:

ՀՈՌՈՒՍԵՐ ՏԻՐՈՒԹԻՒՆ. Յիսուսեանց մեծաւորին մահը: ԲԵՆԵԴԻՔՏ ԲԱՆԱՅԻՆ օրերը Վենետիկ:

ՀՈՒՆԱՐ. Նոր իրադրութեան հաստատութիւնը կը հրաւարակուի:

ԻՄՈՒՍԱՐԵՆ. Պաշտօնից փոփոխութիւն:

ՕՍԻՐԵՆԵԱՆ ԵՔԻՄՈՒԹԻՒՆ. Թայր թագաւորին մահը: Կրթականութիւնը որոշումները: Սենյորով: Ձմիւռնիս չիսթութիւն մը:

ԿԻՆԱՅԻՆԱՐ. Եղանակութեան վիճակը:

ԻՐԱՆԵՐԱՐԻՔ:

ԱՐԱՐԻՔ

ԳՐԵՆԵԱՆ ԻՐԱՆԻ 22

Պրուշի մեծաւոր իտարուորը, որուն համար խել մը ժամանակէ վեր կայսերական պալատին մէջ մեծամեծ պատարասութիւններ կը յայտնուին, ամառս 19ին կէսօրէն վերջը ժամը 5ին մայրաքաղաքը հաւաք իր երկրորդ եղբորը կարողս իշխանին եւ անոր որդւոյն կարողս Գրեգորիէս իշխանին հետ: Արդէն մէկ երկու օր առաջ մեծաւոր կայսրը վերջերս ընդունելու համար քանի մը երեւելի իշխաններ, խաւրած էր տեղութեան տահմանները, որ սր ինչպէս նաեւ ճամբուն վրայ ուրիշ քանի մը տեղեր, զորաց պլանայ գնդեր շարուած կը կենդանի գերեզմաններու համար: Կայսրը մինչեւ յաւանդուելի (կենդանային շարժ 11 միլիոն հեռու) իր մեծաւոր հիւրերուն զինայր զնաց, հոն վերջերս ընդունեցաւ եւ իրար սիրով ողջագոյնեցին: Արեւմտայի շրջակայանց կայսրական մէջ, որն որ մեծաւոր փառաւորութեան պարգուրուած էր, կը սպասէին կայսերական տան բոլոր իշխաններն ու կայսեր մայրը, շատ մը մեծամեծ զորավար եւ անթիւ բաղնայութիւն ժողովուրդ: Հոն ալ գունդ մը զօրք շարուած էր:

Հոգեկաւորը, որն որ Աւստրիայի ու Պրուսիայի զօրքներով ու զինանշաններով զարդարուած էր, հասնելուն պէս՝ զօրաց երաժշտները սկսան Պրուսիայի ազգային նուագը հնչեցնել: Կենդանութեան թագաւորն ու իր բարձրագոյնը կողակցին առաջինին համագլխաւ հաղած էին, իսկ մեծաւոր կայսրը՝ Պրուսիայի համապետ: Հոն ժողովուած իշխաններն ողջունելէն ու զօրքերն առջեւէն անցնելէն ետեւ՝ կայսերական կառքը պալատի եկան, ժողովուրդին անհամար բաղնայութեան մէջէն անցնելով, որոնք կենցեղի ձայններով օդը կը թնկալնէին: Նոյն օրը Բեղիկայի թագաւորը Պրուսիայի թագաւորին աջակցութեան գնաց: Իրիկունը բոլորը մեկտեղ կայ-

սերական պալատն ընթերցելու ետեւ՝ արքունի իւստրք գային, որն որ խիստ շքեղ զարդարուած էր, եւ հոն ալ ուրախութեան ու կենցեղի ձայններով ընդունուեցան:

Ընդոյ 20ին կէսօրէն յառաջ պալատը կարգի մեծ պարահանգէս մ'եղաւ, որուն մէջ ներկայ էին Վիլհելմայի եւ շքեղաց անդերուն զօրաց գնդերը: Ժամը 9ին յառաջ մեծաւոր կայսրն իր սպական զօրագլխաններով եկաւ ու զօրաց հրամանատարութիւնն առաւ: Ժամը 9ին երեւցաւ Պրուշի թագաւորը Աւստրիայի հոնգարական թագաւորաց համադրեալով, նշանակաւ Բեղիկայի իտարուորը վերջին օրերն առած Աւստրիական հետեւեղ զօրաց համադրեալով, Պրուսիայի երկու իշխանները Բեղիկայի թագաւորանոց իշխանը, բոլոր կայսերական տան իշխաններով, 150ի շաք պարսպաններով ու մեծամեծ պաշտօնականներով, միանգամայն շատ մը կենդանիներով, որոնց մէջ Աւստրիական եւ Վիսնիական զեւսականներն իրենց փառաւոր համադրեալով կը նշանակէին: Զօրաց բոլոր երաժշտները սկսան անմիջապէս Պրուսիայի ազգային նուագը գայնել: Կայսրը՝ որն որ Աւստրիայի սպարապետի համապետ հաղած ու Պրուշի շքեղանքը կտրած էր, իր մեծաւոր հիւրերուն զինայն եկաւ եւ անոնց հետ զօրաց տախտակէն անցնելէն ետեւ, բոլոր կայսերական ձապը հրամայելով՝ անոնց առջեւէն անցուց: Ընդհանրաւ իւր կառքերու մէջ ներկայ էին կայսեր մայրն ու հոն գտնուող բոլոր արքիպիսկոսները: Հանդէսն, ինչպէս բոլոր ժամը 9ին սկսաւ եւ կէսօրուան մեծ ընթացաւ: Այսօր ալ ամեն կողմ ժողովուրդեան լազմութիւնը կը վառար, որոնք մեծաւորութեան վեհապետաց երկաւրու եւ գալու առեն Վեցեկ կը կանգնէին:

Ճաշէն վերջը ժամը 9ին մեծ կուսահանգէս եւ դաւ, ամենէն յառաջ կ'երկար կայսրն իր ուղիղին ունենալով Պրուսիայի թագաւորը, երկրորդ կուսքով կու գար կայսեր հայրը Բեղիկայի թագաւորին հետ, երրորդ կուսքին մէջ Աւստրիայի թագաւորը Պրուսիայի թագաւորին եղբորը հետ, ետքը կայսեր երրորդ եղբորը Բեղիկայի թագաւորանոց իշխանին հետ, եւ կարգաւ ուրիշ արքիպիսկոսն ու իշխանները: Իսկ ետեւէն եկող ուրիշ մեծամեծաց, զեւսականաց, զօրացականաց եւ անհանդիմանաց կառքերը թիւ ու համար չունէին: անոնք որ կայսերական կառքը ժամը 9ին քաղքին գնդէն կ'երկար եւ ժամը 11ին կ'առաջ շարքը նոյն գոնէն ելնէր շէր լիքնեցուցած: Իրիկունը բոլոր իշխանը իտար գտնին: Ասանկ մեծամեծ հանդէսներ ամեն օր կը կատարուին, կ'ըստի որ Պրուսիական բարձր հիւրերն երկուշաբթի օրը հասկից ճամբայ պիտ'որ ելնէին:

Ինչպէս արդէն յայտնի է՝ Պրուսիայի թագաւորին Վիլհելմ գալուն պատճառն է փոխադարձ ուղեւորութիւն մ'ընել Աւստրիայի կայսեր: Իսկ Բեղիկայի թագաւորին համար հատուկութիւն կը զրոյսի որ որդին Աւստրիական կայսերական տան իշխանուհի Նոյ

մը հետ կարգելու զախճան ունենայ: Ասոր փայ Պրուշի շքեղ համաւոր մը մէջ, որուն համար Նոյն կը զօրցէ ինչ յայտնուած պաշտօնական է, կը գրէ որ մեր (Բեղիկայի) զախճան ունիցին՝ Բեւստրիական արքիպիսկոսէն մը հետ կարգաւոր խօսքը հաստատուն կ'եղանայ, եւ անոն շտապը երկիրը մեծ ուրախութեամբ կ'ընդունին աւելաւոր, որով թագաւորութեան ապագան կը հաստատուի, որով հետեւ նոյն դէպքով Պրուսիայի ու Պրուսիայի բարեկամութիւնն եւ Աւստրիայի պաշտօնականութիւնը կը ստացուի: Խօսքը կը ընթացնէ նոյն Բեղիկայի լազմին ըսելով. «Աստուած ապ ու թագաւորն իր ճամբորդութեան փախճանին հասնի»: Նոյն լազմին աւ հաստատու յառաջ բերելէն ետեւ՝ անմիջապէս վրան կ'աւելցնէ որ ամառս 16ին Բեղիկայի թագաւորին իր որդւոյն հետ մեկտեղ ելնէր լազմէն: Եւ ինչպէս զնոյն ժամանակաւ Հոնգարիայի կուսակալ եղող Էռսթէնի արքիպիսկոսն պարզեց, որ որ ներկայ էր նաեւ անոր 17 տարեկան ողջիկը Վարիամ՝ Հենրիկէ: Իսկ որ վերջը նորէն ուղեւորութեան գային: Եւ պարագոյնն եւ միանկունին կառահանգէսէն ետքը թագաւորանոց իշխանին կայսեր մորն ու նոյն իշխանուհին հետ կարողով պարանելու երկմայր յայտնուած կը յուցնէ որ կուսական տունը զինքը փեռայացնելու միտաւ է:

Ընդոյ 18ին իրիկունը արտաքին գործոց պաշտօնան Բեղիկայի թագաւորին պատուիր շքեղ պարահանգէս մը առաւ, զորն որ մեծաւոր կայսրը, Բեղիկայի թագաւորն է իր որդին երկու ներկայութեամբը պատուեցին:

Հաստատուն արտաքին գործոց պաշտօնայ Բեղիկայի իշխանն ամառս 16ին իր 80երորդ տարին մոտեցով՝ շատ մեծամեծներէ պլանութիւն ընդունեցաւ: Նաեւ մեծաւոր կայսրը Բեղիկայի մեծաւոր թագաւորին հետ զինքը շնորհաւորելու գային եւ մէկ ժամի շաք քով մնացին:

Կայսրիկայի մեծաւոր կայսրը պատուելի գեղեցիկ հրամանատարութեան շքեղանք խաւրեց Օճոնէլ կոմսին, Աւստրիայի կայսեր կենդան պաշտօնուն համար: Ինչպէս ուրիշ անգամ՝ զօրցեցին, 23 տարեան շաք կար՝ որ տունի փախադարձ նշանաւորութիւն չէր եղած երկու տեղութեանց մէջ:

Իսկ մը ժամանակէ վեր պատկազմի ուղեւորութեանը վերցուած, եւ անոր տեղ Վառնի մէջ համապատասխան մը դրուած էր, որուն դահլերի յովիկներ կայսրն ունի: Հիմակ աւ ժողովը շոր մաս բաժնուեցաւ, որոնց զահլերը գրուեցաւ, գալիլէ մաս արքիպիսկոսը:

Ընդոյն ուրիշ անգամ՝ ծանուցած էր որ Վառնայապետը մեծաւոր կայսեր խնդրելով, Եւկրամի (Խառաղաստանի մայրաքաղաք) երկաւրու ստեղծելը՝ արքիպիսկոսութեան տախճան բարձրացուց: Արդ ասոր Բեղիկայի հոնգարական ամառս 8ին կատարուեցաւ, որուն համար մասնաւորաբար Եւկրամ գոյցած էր քահանայապետական նախարար Գեորգի Գալիլէ Պրուշի կարգինալը: Բաց ի

